

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW

**Wetgeving en Juridische
Zaken**

Van

Datum

29 juni 2022

Referentie

Bijlagen

-Nota naar aanleiding van het verslag;
-Begele dende brief NNAV; V;
-Beslisnota's.

Intern OCW afgestemd
HOenS

nota

nota naar aanleiding van het verslag bij wetsvoorstel tot wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in verband met het toevoegen van decentrale loting als selectiemethode voor opleidingen met capaciteitsfixus in het hoger onderwijs

Aanleiding

De VKC OCW van de TK heeft 11 februari 2022 verslag uitgebracht over het wetsvoorstel loting bij numerus fixusopleidingen.¹ Het wetsvoorstel en de beantwoording van de vragen van de TK zijn tijdens de beleidsstaven van 17 mei, 21 juni en 28 juni jl. met u besproken.

Bijgevoegd is de nota naar aanleiding van het verslag (nnavv). Aangezien u de nnavv al eerder heeft gezien worden u twee versies voorgelegd: een schone versie en een versie met track changes. In deze laatste versie kunt u zien wat nog na bespreking in de beleidsstaf van 28 juni jl. is aangepast.

Tevens zijn de beslisnota's die met de nnavv aan de TK worden aangeboden in het kader van de beleidslijn actieve openbaarmaking bijgevoegd.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om akkoord te gaan met de nnavv. Indien u akkoord bent met de nnavv bij het wetsvoorstel, verzoek ik u te ondertekenen:

- de begeleidende brief;
- de nnavv (de schone versie zonder trackchanges).

Kernpunten

- Het wetsvoorstel is 23 maart 2021 ingediend bij de TK. De TK heeft 11 februari 2022 haar verslag uitgebracht bij dit wetsvoorstel.
- Het wetsvoorstel is daarna controversieel verklaard door de TK (vanwege de demissionaire status van het kabinet). In de nnavv worden de vragen van de TK beantwoord (zie hierover verder de toelichting).

Toelichting

Verslag TK

¹ Officieel: 'Wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in verband met het toevoegen van decentrale loting als selectiemethode voor opleidingen met capaciteitsfixus in het hoger onderwijs'.

Bij de beantwoording van de vragen in het verslag is rekening gehouden met het coalitieakkoord, het lopende onderzoek van de inspectie naar de onderbouwing en maximering van selectiecriteria en de lijn met betrekking tot kansengelijkheid die aan het wetsvoorstel ten grondslag ligt.

Er is inbreng geleverd door VVD, D66, CDA, SP, PvdA, GroenLinks, ChristenUnie, SGP en BIJ1.

De inbreng zag onder andere op:

- *Onderzoek van de inspectie*
Een aantal partijen stelde vragen over een onderzoek van de inspectie naar de onderbouwing van de kwalitatieve selectiecriteria. Aangegeven is dat de resultaten van het onderzoek verwacht worden in het najaar van 2022. Dan zal ook in de beleidsreactie worden ingegaan op de (onderbouwing van) de kwalitatieve selectiecriteria. In die beleidsreactie zal tevens ingegaan worden op de uitwerking van de maatregel in het coalitieakkoord met betrekking tot de onderbouwing van selectiecriteria.
- *Onderzoeken ter onderbouwing wetsvoorstel*
Er zijn vragen gesteld over de onderzoeken ter onderbouwing van het wetsvoorstel. Aangegeven is dat er verschillende onderzoeken zijn gedaan waar geen eenduidig beeld uit is ontstaan over de beste methode om te selecteren. Om deze reden is in dit wetsvoorstel ervoor gekozen om loting weer toe te voegen aan het instrumentarium zodat instellingen zelf de afweging kunnen maken welke selectie-instrumenten het best passend zijn bij de verschillende opleidingen.
- *Onderbouwing selectie op basis van twee kwalitatieve selectiecriteria*
Er zijn ook vragen gesteld over de onderbouwing van de kwalitatieve selectiecriteria die nu bij de selectie worden gebruikt. Hier wordt op dit moment onderzoek naar gedaan door de inspectie. Naar aanleiding van de resultaten van dit onderzoek, zal de regering kijken of hiervoor nadere regelgeving nodig is.
- *Klaas Vissermodel*
Verschillende partijen hebben gevraagd waarom het zogenoemde Klaas Vissermodel niet wordt toegestaan. Het Klaas Vissermodel houdt in dat eerst een selectie op basis van kwalitatieve selectiecriteria wordt gedaan. De best presterende kandidaten worden daarna direct geplaatst en de slechtst presterende kandidaten vallen af. Onder de overige kandidaten wordt geloot. Het uitgangspunt bij dit wetsvoorstel is dat inzet van loting als selectie-instrument bij moet dragen aan (het vergroten van) kansengelijkheid. In dat kader is tijdens het voortraject van dit wetsvoorstel besloten om geen combinatievormen van loting en kwalitatieve selectiecriteria mogelijk te maken waarmee studenten

Datum
29 juni 2022

worden uitgesloten van deelname aan de lotingsfase. Wel kunnen de kandidaten die het best presteerden op de kwalitatieve selectiecriteria meteen worden geplaatst.

Aanpassingen nnavv na bespreking in de beleidsstaf

- In juni is eindrapport van het onderzoek van de inspectie naar zelfselectie aan u aangeboden. Het onderzoek naar zelfselectie bestaat naast het eindrapport uit een tussenrapport dat voor de zomer van 2021 is verschenen. De beantwoording is aangevuld met resultaten uit het onderzoek van de inspectie.
- Zoals besproken tijdens de beleidsstaf van 28 juni jl. worden de rapporten over zelfselectie met een aanbiedingsbrief naar de TK verzonden. In de week van 4 tot en met 8 juli ontvangt u de aanbiedingsbrief ter ondertekening via een separate takenlijn.
- De CDA-fractie vraagt naar de planning voor de inwerkingtreding. Aangegeven is dat de inwerkingtredingsdatum voorzien is op 1 september 2023 i.p.v. 1 september 2022.
- Een verwijzing naar de WTT is verwijderd, omdat hier eerst een toekomstverkenning over zal plaatsvinden.
- Tot slot zijn er tekstuele verbeteringen doorgevoerd.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

nvt

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**

Van

[Redacted]

Datum

28 maart 2022

Referentie

[Redacted]

Bijlagen

2

Intern OCW afgestemd
WJZ

nota

Inwerkingtreding Wetsvoorstel toevoeging van decentrale
loting als selectiemethode voor opleidingen met
capaciteitsfixus in het hoger onderwijs

Aanleiding

De vaste commissie OCW van de TK heeft 11 februari 2022 verslag uitgebracht over het wetsvoorstel loting bij numerus fixusopleidingen. Op 10 maart heeft u de nota naar aanleiding van het verslag (nnavv) ontvangen, waarin de vragen van de TK worden beantwoord. Naar aanleiding van deze nota heeft u verzocht om een gesprek. Er wordt daarom gezocht naar een geschikt moment voor een gesprek over de inhoud van het wetsvoorstel en de nnavv.

In de begeleidende nota die u op 10 maart heeft ontvangen is aangegeven dat de nnavv op korte termijn aan de TK moet worden aangeboden in verband met een beoogde inwerkingtredingsdatum van 1 september 2022. In verband met de opgelopen vertraging wordt u nu geadviseerd deze datum te verschuiven naar 1 januari 2023. Eerdere inwerkingtreding is gezien de benodigde behandeltijd voor de TK en EK niet meer realistisch.

Geadviseerd besluit

Akkoord gaan met het ambtelijk advies om de inwerkingtredingsdatum van het wetsvoorstel te verschuiven naar 1 januari 2023 en akkoord gaan met het procesvoorstel (onder kernpunten). Het gevolg van het verschuiven van de inwerkingtredingsdatum is dat het wetsvoorstel voor het eerst effect heeft voor de selectieprocedures voor het studiejaar 2024-2025. Los van eventuele politieke wenselijkheid levert dit uitstel op zichzelf geen problemen op.

Kernpunten

In het ingediende wetsvoorstel wordt aangegeven dat de inwerkingtreding van de wet is voorzien op 1 januari 2022. Het wetsvoorstel heeft enige tijd stilgelegen in de TK doordat het controversieel is verklaard na de verkiezingen. Aangezien de TK pas 11 februari 2022 het verslag heeft uitgebracht, is het noodzakelijk de inwerkingtredingsdatum op te schuiven.

Het advies in deze nota is de inwerkingtreding van het wetsvoorstel op te schuiven naar 1 januari 2023. Deze latere inwerkingtredingsdatum sluit aan bij de

Datum
28 maart 2022

vertraging die is ontstaan door de controversieel verklaring van het wetsvoorstel. Het geeft ook de kans om zorgvuldig het gesprek te voeren over uw visie op dit wetsvoorstel.

Procesvoorstel

Er wordt gezocht naar een nieuw moment om over het wetsvoorstel en de nnavv te spreken (indien mogelijk tijdens een beleidsstaf). Op basis van dat gesprek wordt de opgestelde nnavv aangepast. Vervolgens wordt de aangepaste versie van de nnavv opnieuw aan u ter goedkeuring voorgelegd voordat deze aan de TK wordt verzonden.

Toelichting

In de nnavv die aan u is voorgelegd op 10 maart 2022, is in reactie op een vraag van de CDA-fractie aangegeven dat wordt gestreefd naar inwerkingtreding per 1 september 2022. Instellingen zouden dan loting kunnen opnemen in het selectiereglement in het najaar van 2022. Het wetsvoorstel zou dan voor het eerst effect hebben voor de selectieprocedures voor het studiejaar 2023-2024. In de stukken die in 2021 zijn ingediend bij de TK werd eveneens uitgegaan van inzet van de optie tot loting vanaf het studiejaar 2023-2024.

Om inwerkingtreding op 1 september 2022 te halen, is het echter noodzakelijk dat de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel in juni 2022 wordt afgerond. Dan kan het wetsvoorstel eind juni/begin juli 2022 in het Staatsblad gepubliceerd worden. Het wetsvoorstel kan dan na de vaste invoeringstermijn van twee maanden, op 1 september 2022, in werking treden. Er dient daarnaast een ministeriële regeling te worden uitgewerkt.

De eerstvolgende procedurevergadering van de vaste commissie voor OCW waar dit wetsvoorstel geagendeerd zou kunnen worden is op 14 april 2022. Van 22 april tot en met 9 mei 2022 is de TK met reces. De kans is daarmee groot dat de plenaire behandeling in de TK pas na het reces plaatsvindt. Hierdoor wordt het niet reëel geacht dat het voorstel ook voor het zomerreces al door de EK is behandeld.

De nnavv en de begeleidende nota die u op 10 maart heeft ontvangen zijn meegestuurd ter informatie.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

n.v.t.

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW

**Wetgeving en Juridische
Zaken**

Van

Datum

09 maart 2022

Referentie

Bijlagen

-Nota naar aanleiding van het verslag;
-Begeleidende brief NNAVV;
-Beslisnota's;

-Kamerstukken over
wetsvoorstel (wetsvoorstel, mvt,
nader rapport).

Intern OCW afgestemd

HOenS

nota

nota naar aanleiding van het verslag wetsvoorstel tot wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in verband met het toevoegen van decentrale loting als selectiemethode voor opleidingen met capaciteitsfixus in het hoger onderwijs

Aanleiding

De VKC OCW van de TK heeft 11 februari 2022 verslag uitgebracht over het wetsvoorstel loting bij numerus fixusopleidingen.¹

Bijgevoegd treft u de beantwoording op de vragen vanuit de TK (de nota naar aanleiding van het verslag). Tevens treft u de beslisnota's die met de nota naar aanleiding van het verslag aan de TK worden aangeboden (uitvoering van de beleidslijn actieve openbaarmaking).

Ter informatie zijn tevens het wetsvoorstel, de memorie van toelichting en het nader rapport toegevoegd.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om akkoord te gaan met de nota naar aanleiding van het verslag. Indien u akkoord bent met de nota naar aanleiding van het verslag bij het wetsvoorstel, verzoek ik u te ondertekenen:

- a. de begeleidende brief;
- b. de nota naar aanleiding van het verslag.

Kernpunten

- Het wetsvoorstel regelt dat instellingen – naast de reeds bestaande mogelijkheid tot decentrale selectie op basis van ten minste twee kwalitatieve selectiecriteria – drie nieuwe mogelijkheden voor selectie voor bacheloropleidingen en associate degrees met een capaciteitsbeperking kunnen toepassen.
- Dit betreffen: ongewogen loting, gewogen loting en sommige combinaties van selectie op basis van twee kwalitatieve selectiecriteria en loting (zie hierover verder de toelichting).
- Dit wetsvoorstel is 23 maart 2021 ingediend bij de TK. De TK heeft 11 februari 2022 haar verslag uitgebracht bij dit wetsvoorstel. Het

¹ Officieel: 'Wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in verband met het toevoegen van decentrale loting als selectiemethode voor opleidingen met capaciteitsfixus in het hoger onderwijs'.

wetsvoorstel is in de tussenliggende periode controversieel verklaard door de TK (vanwege de demissionaire status van het kabinet). In de nota naar aanleiding van het verslag worden de vragen van de TK in het verslag beantwoord (zie hierover verder de toelichting).

Datum
9 maart 2022

Toelichting

Wetsvoorstel

Nederland kent op dit moment een systeem van decentrale selectie, waarbij (aspirant-) studenten voor associate degree-opleidingen of bacheloropleidingen met een capaciteitsfixus geselecteerd worden op basis van ten minste twee kwalitatieve selectiecriteria. Motivatie (vaak middels een brief of gesprek) is het meest gebruikte selectie criterium, gevolgd door vakspecifieke/basiskennis (middels een toets) en behaalde cijfers in het voorgezet onderwijs. Loting is sinds 2013 niet meer toegestaan. Het idee achter het afschaffen van centrale loting was dat door het selecteren op basis van kwalitatieve selectiecriteria de juiste student eerder op de juiste opleiding terecht zou komen. In een motie van de leden Paternotte en Van der Molen uit 2019² is de regering verzocht een voorstel te doen voor het toevoegen van loting aan het instrumentarium voor selectie dat instellingen kunnen toepassen bij opleidingen met een capaciteitsfixus. De reden hiervoor was dat het huidige systeem kan leiden tot prestatiedruk en ongelijke kansen bij toegang tot de studie. In maart 2021 is onder andere naar aanleiding van die motie het wetsvoorstel loting bij numerus fixusopleidingen ingediend bij de TK.

Middels het wetsvoorstel loting bij numerus fixusopleidingen wordt decentrale loting toegevoegd als selectiemethode (in aanvulling op de reeds bestaande mogelijkheid tot decentrale selectie) bij associate degree-opleidingen en bacheloropleidingen met een capaciteitsfixus.³ Hierdoor kunnen universiteiten en hogescholen per opleiding meer maatwerk toepassen bij het inrichten van selectieprocedures en wordt beoogd de kansengelijkheid voor aspirant-studenten te vergroten. Hiermee wordt tevens tegemoet gekomen aan de wens van opleidingen om loting weer te kunnen inzetten als selectie-instrument. In tegenstelling tot het stelsel van voor 2013 betreft dit decentrale loting.⁴

Door het toevoegen decentrale loting als selectie-instrument ontstaat een systeem met drie selectiemethoden:

- 1) Selectie op basis van ten minste twee kwalitatieve selectiecriteria;
- 2) Ongewogen loting;
- 3) Sommige combinaties van selectie en loting, zoals gewogen loting.

Onder de derde grond wordt een aantal combinaties toegestaan. Dit betreft bijvoorbeeld gewogen loting waarbij gewicht moet worden toegekend aan ten minste twee kwalitatieve selectiecriteria (bijvoorbeeld behaalde cijfers in de vooropleiding en een selectietoets). Ook kan een deel van de studenten al geplaatst op basis van selectie op grond van ten minste twee kwalitatieve

² Kamerstukken II 2019/20, 31 288, nr. 822.

³ Masteropleidingen kunnen ook alleen selecteren op basis van ten minste twee kwalitatieve selectiecriteria. Het wetsvoorstel verandert dit niet.

⁴ In het oude stelsel was sprake van centrale loting.

selectiecriteria waarna loting wordt toegepast voor de verdeling van de overige plaatsen.

Datum
9 maart 2022

Het uitgangspunt bij dit wetsvoorstel is dat inzet van loting als selectie-instrument bij moet dragen aan (het vergroten van) kansengelijkheid. In dat kader is het voortraject van dit wetsvoorstel besloten om geen combinatievormen van loting en kwalitatieve selectiecriteria mogelijk te maken waarmee studenten worden uitgesloten van deelname aan de lotingsfase (zoals het 'Klaas Vissermodel').

Coalitieakkoord

In het Coalitieakkoord is opgenomen dat: "opleidingen die selecteren dienen te onderbouwen hoe de selectieprocedure past bij de inhoud van de opleiding, effectief is en gelijke kansen borgt." In de planningsbrief Coalitieakkoord OCW van 14 februari 2022 is aangegeven dat de TK na de zomer hierover nader wordt geïnformeerd.

De betreffende zin in het coalitieakkoord sluit aan bij de afspraken die over de onderbouwing van de selectieprocedure zijn gemaakt met het veld en zijn vastgelegd in de Strategische Agenda hoger onderwijs en wetenschap van 2019.

Onderzoek onderbouwing selectiecriteria

De inspectie doet momenteel onderzoek naar de onderbouwing van selectiecriteria (zowel bij master- als bacheloropleidingen). De resultaten worden verwacht in het najaar van 2022. Vervolgens zal het rapport met een beleidsreactie worden aangeboden aan de TK.

Het onderhavige wetsvoorstel ziet slechts op het toevoegen van loting aan het selectie-instrumentarium. De discussie over de effectiviteit van bepaalde kwalitatieve selectiecriteria alsmede de impact hiervan op kansengelijkheid (bijvoorbeeld het gebruik van het CV en de motivatiebrief) loopt parallel aan dit wetsvoorstel. Voor een gedegen standpuntbepaling in die discussie is het van belang de resultaten van het onderzoek van de inspectie mee te wegen. Dat het onderzoek van de inspectie nog niet beschikbaar is, doet verder geen afbreuk aan de wens om loting wederom mogelijk te maken. Het wordt aangeraden de visie van de regering ten aanzien van de onderbouwing van selectiecriteria uiteen te zetten in de beleidsreactie op het rapport van de inspectie, in plaats van in de bijgevoegde nota naar aanleiding van het verslag van het wetsvoorstel loting.

Verslag TK

Bij de beantwoording van de vragen in het verslag is rekening gehouden met het coalitieakkoord, het lopende onderzoek van de inspectie naar onderbouwing en maximisering van selectiecriteria en de lijn met betrekking tot kansengelijkheid die aan het wetsvoorstel ten grondslag ligt.

Er is inbreng geleverd door VVD, D66, CDA, SP, PvdA, GroenLinks, ChristenUnie, SGP en BIJ1.

De inbreng zag onder andere op:

- *Onderzoek van de inspectie*

Een aantal partijen stelde vragen over een onderzoek van de inspectie naar de onderbouwing van de kwalitatieve selectiecriteria. Aangegeven is dat de resultaten van het onderzoek verwacht worden in het najaar van 2022. Dan zal ook in de beleidsreactie worden ingegaan op de (onderbouwing van) de kwalitatieve selectiecriteria. In die beleidsreactie zal tevens ingegaan worden op de uitwerking van de maatregel in het coalitieakkoord met betrekking tot de onderbouwing van selectiecriteria.

Datum
9 maart 2022

- *Onderzoeken ter onderbouwing wetsvoorstel*

Er zijn vragen gesteld over de onderzoeken ter onderbouwing van het wetsvoorstel. Aangegeven is dat er verschillende onderzoeken zijn gedaan waar geen eenduidig beeld uit is ontstaan over de beste methode om te selecteren. Om deze reden is in dit wetsvoorstel ervoor gekozen om loting weer toe te voegen aan het instrumentarium zodat instellingen zelf de afweging kunnen maken welke selectie-instrumenten het best passend zijn bij de verschillende opleidingen.

- *Onderbouwing selectie op basis van twee kwalitatieve selectiecriteria*

Er zijn ook vragen gesteld over de onderbouwing van de kwalitatieve selectiecriteria die nu bij de selectie worden gebruikt. Hier wordt op dit moment onderzoek naar gedaan door de inspectie. Naar aanleiding van de resultaten van dit onderzoek, zal de regering kijken of hiervoor nadere regelgeving is.

- *Klaas Vissermodel*

Verschiedende partijen hebben gevraagd waarom het zogenoemde Klaas Vissermodel niet wordt toegestaan. Het Klaas Vissermodel houdt in dat eerst een selectie op basis van kwalitatieve selectiecriteria wordt gedaan. De best presterende kandidaten worden daarna direct geplaatst en de slechtst presterende kandidaten vallen af. Onder de overige kandidaten wordt geloot. Het uitgangspunt bij dit wetsvoorstel is dat inzet van loting als selectie-instrument bij moet dragen aan (het vergroten van) kansengelijkheid. In dat kader is het voortraject van dit wetsvoorstel besloten om geen combinatievormen van loting en kwalitatieve selectiecriteria mogelijk te maken waarmee studenten worden uitgesloten van deelname aan de lotingsfase. Wel kunnen de kandidaten die het best presteerden op de kwalitatieve selectiecriteria meteen worden geplaatst.

Vervolg

Uiteraard spreken wij hierover graag met u verder indien u dat wenst.

In de beantwoording van de nota naar aanleiding van het verslag is aangegeven dat de inwerkingtreding van het wetsvoorstel voorzien is op 1 september 2022. Hiervoor moet het wetsvoorstel uiterlijk juni 2022 door de EK worden aangenomen. De bijgevoegde nota naar aanleiding van het verslag moet dan op korte termijn aan de TK worden aangeboden.

Als dit niet mogelijk is dan schuift de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel door naar 1 januari 2023. Dit betekent dat het wetsvoorstel pas bij de

selectieprocedures voor toelating tot opleidingen voor het studiejaar 2024-2025 effect heeft.

Datum
9 maart 2022

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

nvt

TER ONDERTEKENING

Aan: MOCW

**Wetgeving en Juridische
Zaken**

Van

[Redacted]

Datum

02 maart 2021

Referentie

WJZ/27218464

Bijlagen

4

Kopie voor

Reeds afgestemd met
HOenS

Aantal pagina's

2

nota

Aanbieding MR aangepast Wetsvoorstel en nader rapport
"Wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en
wetenschappelijk onderzoek in verband met het
toevoegen van loting als selectiemethode voor
opleidingen met capaciteitsfixus in het hoger onderwijs"

Aanleiding

Hierbij wordt uw akkoord gevraagd voor agendering van het aangepaste Wetsvoorstel herinvoering loting bij numerus fixus en het bijbehorend nader rapport, voor de Ministerraad (MR) van 12 maart 2021.

Hiervoor moeten uiterlijk 5 maart 2021 om 9 uur de stukken worden aangeboden aan AZ.

Kernpunten

Het wetsvoorstel is eerder besproken in de MR van 11 december 2020 en daarna verzonden aan de Raad van State (RvS) voor advisering. De RvS heeft op 25 februari 2021 een dictum B advies uitgebracht op het voorstel. Het naar aanleiding van de RvS aangepaste wetsvoorstel dient, met het bijbehorende nader rapport, op korte termijn opnieuw te worden besproken in de MR. Hierdoor kan de MR nog voor de verkiezingen akkoord gaan met de aanbieding van dit wetsvoorstel aan de Tweede Kamer.

De belangrijkste inhoudelijke kritiekpunten van het advies van de RvS zijn de volgende:

1. Kansengelijkheid

De RvS adviseert verbetering van kansengelijkheid niet aan het wetsvoorstel ten grondslag te leggen, omdat het niet bekend is of kansengelijkheid in het hoger onderwijs zich voordoet en welke invloed decentrale selectie hierop heeft.

2. Maatwerk

De RvS vindt dat het niet duidelijk is welke bijdrage herinvoering van loting, al dan niet in combinatie met selectie, kan leveren aan maatwerk voor de student.

3. De juiste student op de juiste plaats

Ongewogen loting staat volgens de RvS ver af van het uitgangspunt van de juiste student op de juiste plaats en zou daarom niet als zelfstandig selectiemiddel

moeten worden ingevoerd. Daarnaast heeft de RvS suggesties voor andere verbeteringen aan het huidige selectiesysteem.

Datum
2 maart 2021

In uw reactie op het advies van de RvS (hieronder kort samengevat) nuanceert u grotendeels de opmerkingen van de RvS op bovenstaande punten.

Gezien de spoed waarmee dit nader rapport tot stand is gekomen, is het mogelijk dat gedurende de lijn nog tekstuele verbeteringen in het voorstel en nader rapport worden doorgevoerd.

Besluiten door ondertekening

Graag verzoek ik u het Ministerraadformulier te ondertekenen.

Toelichting

In uw reactie op het advies van de RvS geeft u het volgende aan:

1. Kansenongelijkheid
 - Signalen dat decentrale selectie zorgt voor het vergroten van kansenongelijkheid zijn van dusdanige aard dat het de toevoeging van de opties voor loting aan het selectie-instrumentarium in dit stadium rechtvaardigt.
 - Juist door het toevoegen van loting en het zorgvuldig monitoren van de effecten daarvan kan meer kennis worden gegenereerd ten aanzien van het effect van loting op kansengelijkheid.
2. Maatwerk
 - De Afdeling leest maatwerk als maatwerk voor de student, terwijl hier maatwerk voor de instelling bedoeld wordt. Dit is verduidelijkt in het nader rapport en in de toelichting.
 - Uitbreiding van het selectie-instrumentarium geeft instellingen meer ruimte om de selectieprocedure voor een opleiding passend vorm te geven.
 - Ook voor de aspirant-student is dit een goede zaak, want waar decentrale selectie onvoldoende duidelijk kan maken welke student meer of minder geschikt is, is loten de meest eerlijke optie.
3. De juiste student op de juiste plaats
 - Zoals onder 'maatwerk' is aangegeven, kan soms geen recht worden gedaan aan het principe de juiste student op de juiste plaats.
 - In dat geval is loten de beste optie die en het meest bijdraagt aan kansengelijkheid.
4. Overige punten
 - Bij het toepassen van gewogen loting moeten ten minste twee kwalitatieve selectiecriteria worden gebruikt, omdat indien slechts één kwalitatief selectie criterium wordt toegepast dit de kansengelijkheid onvoldoende bevordert.
 - U heeft naar aanleiding van het advies de wetstekst en toelichting op een aantal punten verduidelijkt.

TER ONDERTEKENING

Aan: MOCW

**Wetgeving en Juridische
Zaken**

Van

[Redacted]

[Redacted]

Datum

1 december 2020

Referentie

WJZ 158094 (ID: 11841)

Bijlagen

-Aanbiedingsformulier MR
-Wetsvoorstel herinvoering
loting bij numerus fixus

Kopie voor

Reeds afgestemd met

HOenS

Aantal pagina's

1

nota

Aanbieding MR wetsvoorstel herinvoering loting bij
numerus fixus

Aanleiding

Op 1 december jl. is in de CWIZO het wetsvoorstel herinvoering loting bij numerus fixus behandeld. De CWIZO heeft geconcludeerd dat het voorstel rechtstreeks in de ministerraad kan worden geagendeerd. Daarom wordt hierbij uw akkoord gevraagd voor aanbieding van het voorstel aan de MR van 11 december a.s.. Met het aanbiedingsformulier verzoekt u de MR in te stemmen met het verzenden van het wetsvoorstel naar de Raad van State.

Besluiten door ondertekening

Graag verzoek ik u het Ministerraadformulier te ondertekenen.

Toelichting

- J&V is inmiddels akkoord gegaan in het kader van de wetgevingstoets. Dit heeft niet tot aanpassingen geleid in het wetsvoorstel. De ADR had geen opmerkingen bij het wetsvoorstel.

TER BESLUITVORMING
Aan: MBVOM, MOCW

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**

Van

Datum

16 november 2020

Referentie

WJZ/26073324(11841)

Bijlagen

Wetvoorstel Loting

Kopie voor

Reeds afgestemd met
HO&S

Aantal pagina's

1

nota

Aanbieding wetsvoorstel over loting aan CWIZO

Aanleiding

Afgelopen dinsdag 10 november 2020 is in het verdiepingsoverleg DGHBWE het Wetsvoorstel Loting besproken. Daar bent u akkoord gegaan met het mogelijk maken van de dichotome combinatie van loting en selectie in het wetsvoorstel, waarbij een deel van de plaatsen wordt verdeeld op basis van selectiecriteria en het overige deel via loting, en het toevoegen van een ministeriële regeling. Ook zijn de reacties van de VH, VSNU, ISO en LSVb, Caribisch Nederland en de internetconsultatie met u besproken. Dit heeft geleid tot een nieuwe versie van het wetsvoorstel. Het wetsvoorstel is gereed om aan de CWIZO te worden gezonden.

Kernpunten

- Het wetsvoorstel over de loting is aangepast naar aanleiding van de input van VH, VSNU, ISO en LSVb, Caribisch Nederland en de internetconsultatie, de ATR en de uitvoeringstoets van DUO en Studielink, en uw opmerkingen.
- De toets van J&V en de inbreng van de ADR is nog niet binnen. Naar verwachting ontvangen wij deze inbreng voor de CWIZO. Aan de hand van deze inbreng kunnen er nog wijzigingen van ondergeschikte aard in het wetsvoorstel worden aangebracht. Om het wetsvoorstel nog dit jaar in de MR te kunnen behandelen, wordt u verzocht om alvast akkoord te geven om het wetsvoorstel te laten behandelen in de CWIZO. De eventuele wijzigingen worden voor de MR aan u voorgelegd.

Beslispunt: Gaat u akkoord met doorzending van het wetsvoorstel over de loting aan de CWIZO?

Planning

Consultatie en toetsing	Uiterlijk 12 oktober - 12 november 2020
CWIZO/MR	30 november/11 december 2020
Raad van State/nader rapport	December 2020 – maart 2021
Tweede Kamer	April - juni 2021
Eerste Kamer	Juli - oktober 2021
Inwerkingtreding	Afhankelijk van voortgang in parlement

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**

Van

Datum

30 september 2020

Referentie

Bijlagen

1

Kopie voor

**Reeds afgestemd met
WJZ**

Aantal pagina's

3

nota

Conceptwetsvoorstel loting

Aanleiding

Eerder bent u akkoord gegaan met de keuze om met spoed een wetsvoorstel tot stand te brengen om loting weer mogelijk te maken. Ook heeft u de voorkeur uitgesproken om dit wetsvoorstel zo snel mogelijk in te dienen en in werking te laten treden. Hierbij bieden wij u het conceptwetsvoorstel aan. In deze nota schetsen we kort wat er mogelijk wordt met deze wet en wat de belangrijkste reacties van de koepels, de studentenbonden en de inspectie op het conceptwetsvoorstel waren. Daarna lichten we het tijdsplan toe en vragen we uw akkoord voor het starten van de internetconsultatie en het parallel uitvoeren van de uitvoeringstoetsen door DUO en ATR, de interdepartementale afstemming en de verdere afstemming met het veld.

Kernpunten

Hoofddlijnen wetsvoorstel

Dit conceptwetsvoorstel biedt aan instellingen – naast de reeds bestaande mogelijkheid tot decentrale selectie op basis van ten minste twee kwalitatieve criteria – twee nieuwe opties tot selectie voor bacheloropleidingen en associate degrees met een capaciteitsbeperking:

1. Ongewogen loting
2. Gewogen loting (bijvoorbeeld op basis van cijfers)

Onderbouwing wetsvoorstel

Tijdens de internetconsultatie en de verdere afstemming met het veld gaan we na of deze drie opties samen voldoende mogelijkheden bieden aan instellingen om bij het selecteren voor opleidingen met een capaciteitsbeperking kansengelijkheid te vergroten. De koepels wijzen erop dat bestaand onderzoek geen uitsluitel geeft over het effect van loting op het vergroten van de kansengelijkheid. Dat is inderdaad niet het geval en dat maakt het moeilijker om dit wetsvoorstel goed te onderbouwen. Dit is een risico in de vervolgfase, aangezien de Raad van State streng toetst op evidence based beleid. Hierbij kan uiteraard worden opgemerkt dat de huidige praktijk evenmin als evidence based te karakteriseren valt.

Reactie koepels en studentenbonden

Omdat de medewerking uit het veld van groot belang is vanwege de praktische uitvoerbaarheid en draagvlak van dit wetsvoorstel hebben wij een concept

wetsvoorstel onder strikt embargo met de koepels, de studentenbonden en de inspectie gedeeld. Dit waren hun belangrijkste reacties (LSVb heeft geen reactie gegeven):

Datum
30 september 2020

- Doel en onderbouwing van de wet. De VH en de inspectie gaven aan dat duidelijk moet zijn wat het precieze doel is. Er kan gedacht worden vanuit twee perspectieven, dat van de student en dat van de instelling
 - We hebben in het wetsvoorstel het doel verduidelijkt en de onderbouwing verstevigd.
- Gebrek aan onderzoek. De VH vraagt zich af of de tijd al rijp is met het oog op gebrek aan kennis over effecten. Het is namelijk ook zo dat over een half jaar de Inspectie meer bekend maakt over onderzoek naar zelfselectie.
 - Het is inderdaad het geval dat bestaand onderzoek geen uitsluitsel geeft over het effect van loting op het vergroten van de kansengelijkheid. Dat maakt het enerzijds moeilijker om dit wetsvoorstel goed te onderbouwen. Anderzijds is de keuze om van loting gebruik te maken aan de instellingen zelf en kunnen zij er ook voor kiezen om loting niet in te zetten.
- Vrijheid voor instellingen. De VSNU geeft aan dat instellingen graag vrijheid willen in hoe loting precies wordt vormgegeven en gecombineerd met kwalitatieve selectie.
 - Het wetsvoorstel biedt nu al verschillende opties. Zoals gezegd gaan we tijdens de verdere afstemming met de koepels na of deze opties voldoende zijn en genoeg mogelijkheden bieden.
- Monitoring van de effecten. De inspectie stelt voor dat de verantwoordelijkheid van instellingen voor het maken van een goede keuze gepaard moet gaan met een verantwoordelijkheid om de effecten van die keuze te monitoren om zo kennis over loting te vergroten.
 - Dit hebben we toegevoegd.
- Tijdspad. De VSNU vraagt zich af of het tijdspad realistisch is en pleit voor invoering per studiejaar 2023-2024.
 - De inspectie verwacht dat instellingen op tijd op de hoogte zijn en snel kunnen omschakelen. Wij vertrouwen op die inschatting van de inspectie.
- Rol medezeggenschap. ISO wil dat medezeggenschap wordt geborgd.
 - De passage over medezeggenschap hebben we verduidelijkt.

Planning

Als na uw akkoord de internetconsultatie kan starten, dan ziet de planning er als volgt uit:

Consultatie en toetsing*	Uiterlijk 12 oktober - 12 november 2020
CWIZO/MR	30 november/11 december 2020
Raad van State/nader rapport	December 2020 – maart 2021
Tweede Kamer**	April - juni 2021
Eerste Kamer	Juli - oktober 2021
Inwerkingtreding***	Afhankelijk van voortgang in parlement

- *De termijn voor consultatie en toetsing is ingekort en daardoor erg krap. Afstemming is nodig met: DUO, Inspectie, Studielink, ATR, Caribisch Nederland, Financiën en J&V. DUO is akkoord gegaan met een verkorte uitvoeringstoets van vier weken.

- ** Van 12 t/m 22 maart 2021 is het voorjaars- en verkiezingsreces van de Tweede Kamer. Als het wetsvoorstel daarna controversieel wordt verklaard, kan de behandeling in de Tweede Kamer uiteraard niet in het voorjaar plaatsvinden.
- *** Als het lukt om het wetsvoorstel voor 1 september 2021 te behandelen in de Tweede en Eerste Kamer, dan kan de wet per 1 september inwerkingtreden en wordt loting mogelijk voor studiejaar 2022-2023. De kans hierop achter wij, zeker in een verkiezingsjaar, overigens niet groot. De VSNU heeft daarbij eerder de wens uitgesproken dat loting mogelijk wordt per studiejaar 2023-2024.
- U heeft aangegeven het wetsvoorstel zo snel mogelijk te willen aanbieden aan de Tweede Kamer. Als de Raad van State veel sneller dan de termijn van drie maanden advies geeft, dan zou het mogelijk zijn om het wetsvoorstel voor de start van het verkiezingsreces (op 12 februari 2021) naar de Tweede Kamer te sturen. Behandeling van de wet voor de verkiezingen is naar alle waarschijnlijkheid niet mogelijk. Wij kunnen informeel bij de Raad van State polsen of ze sneller naar dit wetsvoorstel willen kijken; dit geeft uiteraard geen garantie.
- Spoedadvies aanvragen bij de Raad van State kan alleen onder strikte voorwaarden en gemotiveerd. Hiervoor is tevens akkoord van de Ministerraad nodig. Wij betwijfelen of deze aanvraag voldoende te onderbouwen is en adviseren deze optie daarom niet. Er is een limitatief aantal redenen om spoedadvies aan te vragen (bijv. een fatale (implementatie)termijn komt in gevaar of er zijn substantiële budgettaire gevolgen als er geen spoedadvies wordt gevraagd) en dit wetsvoorstel voldoet aan geen van deze redenen. Wij betwijfelen sterk of deze aanvraag voldoende te onderbouwen is en adviseren deze optie daarom niet.
- Ook is feitelijk geen sprake van spoed omdat in ieder geval de universiteiten hebben aangegeven pas per 1 september 2022 (t.b.v. collegejaar 2023-2024) van de loting gebruik te willen maken. Het kost namelijk tijd om de selectieprocedures aan te passen en de studenten hier tijdig over te informeren.

Datum
30 september 2020

Beslispunt: gaat u ermee akkoord om met dit conceptwetsvoorstel de internetconsultatie en toetsen te starten?

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**

Van

Datum

15 september 2020

Referentie

Bijlagen

Planning wetsvoorstel loting

Kopie voor

Reeds afgestemd met

WJZ

Aantal pagina's

2

nota

Voortgang op wetsvoorstel loting

Aanleiding

U bent tijdens het verdiepingsoverleg van 25 augustus mondeling bijgepraat over de voortgang op het wetsvoorstel loting naar aanleiding van de motie Paternotte/vd Molen. In deze nota wordt u op de hoogte gebracht van de laatste ontwikkelingen en de planning voor de komende periode.

Kernpunten

Proces en tijdspad

- In de bijlage treft u een uitgebreide planning aan tot en met de aanbidding aan de Tweede en Eerste Kamer. In de planning hopen we het wetsvoorstel voor de verkiezingen nog te kunnen presenteren aan de Tweede Kamer. Door de relatief korte deadline wordt gebruik gemaakt van een *korte internetconsultatie* en een *verkorte uitvoeringstoets*.
- Vanwege de zomervakantie is nog geen uitgebreide uitvraag gedaan in het veld op basis van een conceptvoorstel. Wel is er al contact geweest over het wetsvoorstel in algemene zin. De koepels laten blijken nog nader betrokken te willen worden alvorens het concept online gaat ter consultatie.
- Omdat de medewerking uit het veld van groot belang is vanwege de praktische uitvoerbaarheid en draagvlak van dit wetsvoorstel hebben wij een concept wetsvoorstel onder strikte embargo met de koepels en de bonden gedeeld, zodat we hun eerste reacties ook kunnen meenemen vóór de internetconsultatie.
- Als een procedureel punt stelde de VSNU een planning voor waarbij het wetsvoorstel pas per 2023-2024 wordt toegepast. De oorspronkelijk aan u voorgelegde planning ging uit van invoering in collegejaar 2022-2023. Omdat instellingen al in december een fixus moeten aanmelden en dus ook een selectieproces gereed moeten hebben, zou het wetsvoorstel in het najaar 2021 moeten zijn aangenomen. De instellingen hebben (via de VSNU) aangegeven dan te weinig tijd te hebben om loting goed in te voeren. Veel opleidingen moeten in het voorjaar methodes/criteria voorleggen voor besluitvorming, waarna teksten websites en brochures worden geschreven. Er zijn genoeg opleidingen die wel interesse hebben om loting weer onderdeel te maken van hun selectieprocedure, maar die vrezen dit niet voor het studiejaar 2022-2023 gereed te hebben. Mede door alle bijkomende werkzaamheden door Covid-19 is praktisch gezien

een voorgestelde planning voor het toepassen van loting in schooljaar 2023/2024 wenselijk.

Datum

9 september 2020

- Wij kunnen de overweging van de VSNU ten aanzien van het invoeringsjaar op zich goed volgen. Dit komt het draagvlak ten goede; VSNU is een van de pleitbezorgers van deze wet. Inwerkingtreding in het najaar van 2021 is bovendien ook al enigszins kwetsbaar gezien de komende verkiezingen en de beperkte activiteit in het parlement.
- Desalniettemin kunnen wij ons voorstellen dat het wenselijk is dat het wetsvoorstel voor de verkiezingen in de Kamer ligt zodat dit een rol kan spelen in de campagne, vandaar dat hier rekening mee is gehouden in de planning.

Inhoud wetsvoorstel

Het volledige wetsvoorstel wordt uiterlijk in de eerste week van oktober aan u voorgelegd. De belangrijkste punten uit het voorstel zijn:

- Het wetsvoorstel is zodanig opgesteld dat instellingen alle vrijheid hebben om al dan niet gebruik te maken van de bestaande selectiecriteria, decentrale loting of een combinatie van beide.
- Dit komt tegemoet aan een behoefte aan meer handelingsruimte voor instellingen om maatwerk aan te brengen in selectieprocedures, waarbij het huidige systeem door het veld als restrictief wordt ervaren.
- Het wetsvoorstel is alleen toepasbaar voor associate degree en bachelor opleidingen. Bij toelating en selectie bij masteropleidingen zijn de omstandigheden anders. Masterstudenten zijn al bekend met het hoger onderwijs, hebben een duidelijk beeld over welke kant ze op willen en laten zich minder afschrikken door selectieprocedures. Selectie is in dat opzicht een logischer onderdeel van toelating tot een masteropleiding, omdat hier vaak sprake is van verdere specialisatie. Instellingen sluiten zich ook aan bij dit standpunt.

Beslispunten

- Bent u akkoord met de voorgestelde planning.
- Bent u akkoord met de hoofdlijnen van het wetsvoorstel waaronder het punt om het voorstel niet voor masteropleidingen te laten gelden.
- Bent u akkoord met het verplaatsen van de inwerkingtreding van het wetsvoorstel naar 01-09-2022 op verzoek van de VSNU, zodat deze pas per schooljaar 2023/2024 ingevoerd hoeft te worden.

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW

Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering

Van

T

Datum

04 juni 2020

Referentie

Bijlagen

Kopie voor

Reeds afgestemd met
WJZ

Aantal pagina's
2

nota

Uitvoering motie Paternotte/vd Molen over loting in het
hoger onderwijs

Aanleiding

Eerder is op het verdiepingsoverleg van 23 april 2020 met u gesproken over de uitvoering van de motie Paternotte/vd Molen over de herinvoering van loting in het hoger onderwijs. U heeft toen besloten om een andere lezing van de wet toe te passen via wetsinterpretatie (vast te leggen in een brief), om vervolgens de wet te wijzigen. In nader overleg met WJZ adviseren wij u toch af te zien van een wetsinterpreterende brief en als alternatief te kiezen voor spoedwetgeving. In deze nota worden de risico's van deze wetsinterpretatie en de mogelijkheden en tijdspad van spoedwetgeving geschetst.

Kernpunten

Risico's andere interpretatie wet

- Bij nadere lezing blijkt dat er geen ruimte in de wettekst en geen haakje in de wetsgeschiedenis is voor instellingen om loting weer in te voeren. Sterker nog: uit de recente wetsgeschiedenis blijkt nadrukkelijk dat loting niet meer tot de mogelijkheden behoort.
- In 2016 is namelijk de wet (WHW) gewijzigd met als doel om loting af te schaffen.
- Anderszins uitleg geven aan de huidige WHW – via een wetsinterpreterende brief – komt feitelijk neer op het gedogen van loting. Dit is in strijd met de tekst van de wet en de bedoeling van de wetgever.
- Door aldus te gedogen zegt de overheid in feite toe de wet – bijvoorbeeld het geval van een handhavingsverzoek – niet te zullen handhaven.
- Tegen een dergelijke gedoogbeslissing kan de student bezwaar maken, er wordt immers inbreuk gemaakt op het rechtszekerheids- en het vertrouwensbeginsel.
- Daarnaast kan de uitgelote student de beslissing van de instelling om hem uit te loten, bij de rechter aanvechten, omdat hij in strijd met de wet is uitgeloot.
- De rechter kan in dat geval bepalen dat de student alsnog toegelaten moet worden. Een gedoogbeslissing van de overheid is namelijk niet van invloed op de (civiel rechtelijke) relatie tussen de student en de instelling.¹
- Dergelijke procedures brengen naast de gevolgen voor de instellingen, ook negatieve aandacht met zich in media en politiek en creëren op langere termijn veel onrust wat eventueel verzet en procedures nog meer kan wakkeren.
- Het feit dat er een politieke wens is om loting opnieuw in te voeren neemt niet weg dat zonder wettelijke basis geen inbreuk gemaakt kan worden op de rechten van studenten.

Success
ontvangt de
de keurde
v/w wets-
geschiedenis

¹ Kamerstukken II 1997/97, 25 085, 1-2, p. 25 (Grenzen aan Gedogen).

Alternatief:

Datum
5 juni 2020

- Het aangewezen alternatief is met spoed een wetswijziging in gang te zetten om loting weer mogelijk te maken. Daar is immers brede politieke steun voor.
- Onderstaande planning gaat er - in het meest gunstige geval - vanuit dat het spoedwetsvoorstel voor de verkiezingen in de Tweede Kamer ligt.
- Dit wetsvoorstel kan daarbij - als alles meezit - in werking treden op 1 september 2021, in dat geval kan selectie middels loting plaatsvinden voor het studiejaar 2022-2023.
- Studenten worden in dat geval over deze selectieprocedures geïnformeerd vanaf oktober 2021.
- Het opzetten van een experiment ligt niet voor de hand omdat loting voor 2016 al de praktijk was.
- De eerste stappen voor een spoed wetswijziging zijn al in gang gezet gezien het krappe tijdsplan.

<i>Planning spoedwetgeving</i>	
Startgesprek	Juni
Ontwerp	Juli
Consultatie en toetsing	Augustus/september
CWIZO/MR	September/oktober
Raad van State	Oktober/december
Tweede Kamer	Januari/maart
Eerste Kamer	April/juli
Inwerkingtreding	1 september 2021

Hoofdpijnen wetsvoorstel:

- Met het wetsvoorstel wordt decentrale gewogen en ongewogen loting toegevoegd aan het instrumentarium voor selectie.
- Dit betekent dat instellingen de mogelijkheid krijgen om te kiezen tussen decentrale gewogen loting, decentrale ongewogen loting en decentrale selectie.
- Daarmee wordt ook een mix van selectie en loting mogelijk, een breed gedragen wens in het onderwijsveld.

Beslispunt: Bent u akkoord met de keuze om met spoed een wetsvoorstel tot stand te brengen om de loting weer in te voeren?

→ ja, wetsvoorstel voorstellen